Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхьарча Советаи Министрий Советан орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деза • ШОАТТА, 5 июнь, 1973 шу. • № 67 (5328). Мах 2 кеп.

АГИТПУНКТАШ БОЛХ БЕШ Я

Моттигерча Советашка хоржамашш дара кийчо елга йоархIаме политически гIулакех да. Массанахьа а чакхъянна городской, районни, юртийн, поселковни Советий депутаталла кандидаташ белгалбаш йоьга промышленни предприятеш, колхозаш, совхозаша, организацеллин учреждененаш шиъа болх дIабоьлабаьлл агитпункташа. Цар нIъхьегамхошта хьайийин а й шиъа пIараш. Цига харжархошта лемцеш еш, царца беседаш ю, хаттараша мопаш тел, моцIорташ уяттаду.

ХIанз дIадолденнад нIъхьегамхошта уж дIабоьзийтар а царца уж вIашагIкхетар а. Къастта дукха болх бу хIинц агитаграша бе безаш. Харжархошца къамьлаш де, каст-каста царца вIашагIбеттабала безаш бу уж, бахача наха юкъе дунен тIарча а мехка чурча а хьалех дуташ цар нIъхьегамхошта дIабоьзийт моттигерча Советашка депутаталла кандидаташ оттабаьрашт, цар нIъхьегамаш общественнин гIулакехаш.

Грозненски Н. Анисимова цIеранера мехкадъятта чакхдоахача заводка центральни лаборатори ди-кагIа лоархIаш йола дIаборанера комсомолка Андреева Татьяна. Из технологи тешаме йола гIоначу я, хIанз ахьча ораяеца продукци дикагIа хилийтара дукха къаьхьег цо. Татьянас еш йола аналин заш массаза а нийса хилар баьхьан долаш мехкдъятта чакхдоахараша цакхддан нийса лелаю технологически режим.

СУРТА ТIА: дикагIйола лаборантка Т. Андреева.

С. Хугаева сурт.

ХIанз наха юкъе беча агитационни баяха юкъметтиг я хоржама участнаш. Вай республике промышленни предприятешка, колхозашка, совхозашка, организацеллин учрежденешнеи шиъа болх дIаболабаьлл агитпункташа. Цар нIъхьегамхошта хьайийин а й шиъа пIараш. Цига харжархошта лемцеш еш, царца беседаш ю, хаттараша мопаш тел, моцIорташ уяттадуу.

ХIанз, хоржамий кампанин чакхйаваш, депутаталла кандидаташ харжархошца вIашагIкхетача хана гойтара агитаци, агитпункташ кийчъера къаьгга дIахьокха деза вай халкъа нагарIадьянна гIулакех. Дунен тIа а вай мехка а латташ доза хьал, КПСС ЦК ЦК дунен халкъашта юкъера гIулакехаш парте XXIV съезда решенеш чакхйоахаш мишта леладу дувцаш хиннача КПСС ЦК апрельски (1973 шу) Пленума решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева ФРГ нъха эмзиташ хиннар нъхьегамхошта дIадевзийтад ба тахан агитаграци политинформаташ.

Вай республике йолаш ю хоржамий кампанин чакхйоахача хана болх бара йоккха опыт йоьлш. Цигахь йьхача белгалье мегарийолаш я «Красный молот» завода, Грозненски химически комбината, Н. Крупская цIеранера машинна-тьхьахой культура Дворца агитпункташ. Ухаза агитараша харжархошта юкъе агитационни, кхетама болх дика лелабу. Агитпункташ шоашт дика кийчъера я. Цига массе а хана долаш да нерда газеташ, харжархой техкам тIагIорбола литература, харжархошца хьаттачеш жоп дала кийча бе агитпункташка. Йштта болх беш агитпункташ дукха я.

Цунца цхьана белгал ца деча далаш наха юкъе агитационни болх бе безача боарвие ца беш, гIулакех тесса пеладеш, форма хьажийка агитпункташ хилар. Из ала йиш я Назрановски, Веденски, МарIалбинка районни агитпунктех. Цига харжархой бахьнача цар хаттара жоп дала саг хилар, йларг тIеоттарбеллаш ца гойтара агитаци.

Хоржамий участкашка берригиеш йовзийтара хьантехой харжархой списаш. Денхар сенах латт аьлча, из латт массанера уж дIайовзийтарах, царна юкъе дахьна гIалат тоодарах. Из хоржамий кампанин лоарIIаьча гIулакех цаI да. ХIана аьлча из алхха техническин болх хиннад IаI. Цар хьалхьа советски аппарате болх бе-чар культура, малагIа гIулакех карарIадрдолаш уж ба.

Моттигерча Советашка депутаталла кандидаташ оттабаьрашт харжархошца вIашагIбетталу хIанз. Уж вIашагIбеттаалуга чакхданнха деза харжархошта шоашта хетар, дича банкьахьа дар шоай кандидатага дIала, чакхдаккха деза гIулакех тIадилла пархIато хургIелаш.

17 июнь — нъхьегагиой докхка цIей. Цу дийнахь советски наха кхаж тоссарга коммунистийн парте боацаршйн моттигерча Советий депутаталла кандидаташ барашта. Партийни нхьыча общественни организацеллий денхар да цу денна мохотта дикагIа кийча е. Прогагандистийн агитаторийн денхар да бахача наха вай советски, социалистически демократи дунен тIа иеп йолчарел толлашгIа хилар дIадовзийтар, советски халкъан коммунистически партин IаламмаIе йохкха цхьоагIо йолаш, цIанкха а вIашагIдарддолаш долга дIахайтар.

Агитпунктий болх ухх деношка парте горномий, райкомий, нохчьнцарча партийни организацей теркама юкъметтиге латта беза. Цар наха дIабоьвзийта сца КПСС XXIV съезда, КПСС ЦК, СССР Лъкхехьарча Совета, РСФСР Лаккхьарча Совета цхьана хиннача СССР хьаьл 50 шу дизара хетаьлча торжественни заседаме материалаш. Бокхкача лоарIаме да КПСС Нохч-ГIалгIай обкома .Х пленумо чакхдаха йьхна оттадаьрашт харжархошта дIадовзийтар. Из болх беш нъхьегта теркам тIабахийта беза республика нъхьегамхой интернациональни атеистически уйланца цхьанхьара, дIахьхечь замах хоьедисача зуламерча гIулакехашта духьал хьадда нъхьесам лоаттабара.

ДИКА ДОАКЪАРАШ— ДУККХАГIА

Липецки областа юрта боахама къахьегамхоша бьь тIахьехам хьал а лаьца, доакъарий база чIоагIъяр, 1973—1974 шерий Iан тIехь доаллина дика кийчо ю духьа лелаеча Ерригросийски социалистически яьха юкъеъехай Нохч - ГIалгIайчен колхозийн совхозийн коллективаш.

Ахьтув бохча хьалех пайда а эцаш, вай республикера дукхха боахамаш кхы мело ца еш дIадоладенна доакъараш кийчде — екхи йолаш денъча хIара ден хам а бен, цар орригача резервех, ерригача торонех пайда эц тар ма ду дуккагIа уж IалашдIар духьа.

Хьалхете а, статуправлене кепатохача сводка тIара бIаргагучух, цхьайолча районашка эгтара дикагIйола ца тулийт, цу тайнапара дикца эе ду доакъарий базама. Масала, дIайийнача бархех яккха мегарьеъ йол. Из доархIаме бохх тIехьа хIанз тетт сунженски колхозашка? АрIаш дьы актеташ хьайийан 135 тонн мара яц Шаьла районе, хIаьта, отчетин данешка хьежача, дьа дьашна цхьаккха арIа дан хIанз а ахчой-мартановски районе колхозашка, цхьаьлолча кхыча боахамашка.

Технико бахха овсарше лакха йолаш бохх белга IалашдIар, кIолхойна совхозойн доакъараш кийчдерий къахьегам дикагIа вIашагIкхьбаккхар — боахамий, юртбоахама ведомствай кулгаллохйи специалистийн сагатагIа лоаттабара дехдар. Цу хана дицде мерагдац, корттера йоаккхо — кийчдеш дола доакъараш тIехдика хулийтмага, iай уж доахкеш дика дуйордолаш цу хенарга доахийга.

Толамга бода ницъ — доакъараш кийчдара прогрессивни технологи тIера кожойолаер. Доахкеш текшаме дика долаш Iангара дарсдац тIехдика энтамнин хьоар дуккагIа кийчъаьча, дика сенаж сеца, йол кийчъера хенга хийцца нетгилирован лоаттаеча, доакъараша прессован еча мотгизашка мара.

Уж балхаш массанахьа а лелаеш йоьа цIи районе дика.

Ераш я масала, цхьайга яьх лелаеш йоьа цIи район — Ачхой-Мартанин Урус-Мартанин. Мишта йола цар сенаж? Цу мьлхера доакъараш 3000 тонн кийче еъаш ба ачхоймартановщан, хIаьта шар лоалахой — шоозен ахазеи совгIа. Цхьабакъа шинна а районе хIинцьаьл доаттаеш долаер дукха совгIа - эшашгIа йоацаш цхьатера я. Ачхоймартановщан хьалха ба сенаж дукхагIа кийчъера хинна ца Iеш, хьаттах йоллаш йола из дикагIа хIара а. Цхьайолча урусмартановски совхозашка технологи чIоагIта телхаш хIинц гучулаьнад.

Ди тIехь чIоагIагIа эржаш латт Тийрка йистерча — Шелковской, Наурски, Надтеречни районий доакъараш кийчдерата юкъера яхь.

Шерагаза шерага доакъарий база чIоагIъяра дас санна йоаккхо еш шоай хилар хьалхьох шелковской колхозий кхъьегамхоша. Уж хIанз а боахк алыс цхьатера ца аргIаш деш, бьыз хьоар доажкхаш, сенаж йоллаш. Цхьабакъа цхьаьлолча доакъараша царца хьалха бьинаб лоалахой. Надтеречни районе планагIа йолла езаш хиннача 2000 тоннах елла сенаж 1500 тонн мара яц. Витаминни хьоар кийчдара боха дикагIа бу наурашка.

Агрегатий балха овсарде кхы а лаькагIа йолаш кийчу хьоар гудермескски доакъараш кийчдераша. ПланагIа 1500 тонн яхьийта езача мегте цар хIинзаьле а дIаотте дIахьабетаб 325 тонн энтамнин концентрат. Из республике дикагIйола хьоькхам бя. Гудермесдаша яьх лелаеш бола цIавзаюй дукха тIехьа бисаб: планагIа 1000 тонн кийче езача мегте цар хIинзаьла кийчъер 30 тонн хьоьа мара яц.

Цхьайолча колхозашкеи совхозашка доакъараш кийчдера тепаш лоха хьлара, балха тIа брак еш йолча моттигашка бехкабоьлаш тIерг каст-каста догIаш лелг йохаш. Цхьабакъа хьалха латтача боахамийн районийн опыто, царна карарIдулараша хьалхоьх, гIулакех дас санна леладелл хинча цу тайпарча хаоттама хьалаика а болх дика вIашагIехьбаьюха лелабе йиш йолъш хилар: оттавьча графикел хьалха а буалаш, тIехдика доакъараш а кийчдеш.

Хьокхаме болх бу «Лермонтовский» совхоза коллективо. Республике эгтара хьалха Липецки областа юрта боахама къахьегамхошца бьь тIахьехам хьал а лаьца, цо кхы тIа а чакхъяха мероприятеи оттавьй доакъараш IоалIара резервех пайда эцара, хIаьта хIанз бIубена лелабу из болх.

Доакъарий база чIоагIъяр, хьатIаоагIагIча Iай доахкеша дика кийчо ю духьа лелаеча Ерригроссийски яьха юкъебахаб республикерча ерригача колхозийн совхозийн — къахьегамхой. ХIанз корттердар—цу яьх биззза пайда балгга Iалашдар.

29 МАЕ КХАЧЧАЛЦА ДОАКЪАРАШ КИЧДАР

(планаца пийсеи проценташ лоархIаш).

Районаш	йол	баший хьоар	сенаж
Ачхой-Мартана	—	8,5	58
Веденa	—	—	—
Грозненски	2,7	5,7	16
Гудермески	1,6	21,7	22
МагIалбика	1,6	1,2	14
Надтеречни	3,3	—	75
Наьсарни	—	0,7	12
Наурски	5	11,1	—
Ножай-Юрта	—	—	—
Советски	—	—	—
Сунженски	—	5,8	13
Урус-Мартана	2,4	7	25
Шаьла	1,5	7	40
Шелковской	4,8	5,5	54
Республике гIолла	2,3	7,5	22

Райсовета сесси

Духха ха йоацаш хиннача Наурски къахьегамхой советий депутатай районни Совета сессе организационни деш дийцар.

Райисполкома председателя балха деккарех В. И. Дьяков мукъавакхIар сессе. Наурски райисполкома председателалла хержай А. М. Карагичева.

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Цlакхха ца хиннача тайпара къинар айбелина къахьегаш ба нийсе-лагIча пятилетка кхоалагIча, доамбека шера «Чечинтсстройтрансъ объединенне болхлой. Цхьа бутт дIабахийтад цар паччахьалкхен плани тIаийца социалистически декхарашш тIехьжоачаш ца деш. Цудухьа дика къахьегама совгIат кийчдъь накъабогагIа уж къахьегамхой моттигерча Советий хоржамаш хулдача дезача денна. Республикерча гIишлошъераша эша мухьаш дIа-ъха дахьара пхе бетта лаьн хиннад дIь дн хьалха кхоачашкий объединенне коллективо. Планаш совгIа дIа-юха лелхад 160 эзар тонн совгIа тайпара мухьаш. Уж темпаш кхы лоху ца йолийтад хьакъегаш я из ухх июнь бетта а.

Къастта дика къа а хьегаш со-циалистически яьхь хьаьхара мотгиг вIашагIкай Бездубов Владимир Анатольевича, Векуев Шухарбе Темирсултановича кулгаллеча ихьоалагIчен пхеллагIчей гаражий коллективаша. ХIанз июна шоллагIча ах бетта чотах къастта я уж.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЧIоагIъе расчеташ

ГIишлой - монтажни балхаш кхоачашлаьча расчетагIа дебторски расчеташ тIаьнисарах дувцаш хана боахама расчет эламига еъна а йовзаш волча сага дагабох «Капиталын гIишлошъера вланированни эргаяккхаран гIишлой производства экономически стимулированни чIоагIъяра» нIъхьегамхошца КПСС ЦК СССР Министрий Совета 1969 шера бьь сонам. ГIишлошъера боахама расчет яь ши заказчикашца. Духьхьала хьалхарча квартале чакхдаьча гIишлой - монтажни балхех заказчикаша хьа ца луш царна тIаднса деххар 196,6 эзар сом хIлар. Масала, чакхдахьча бадех 37,7 эзар сом деххар тIаьнисла заказчика Сунженски агрохимлаборатореро коллективана, Серноводски профтехучилищана — 15 эзар сом, Кирова цIеранера колхоза — 17,7 эзар сом, Сунженски маслозавода — 11,4 эзар сом, КПК партсъезда цIеранера колхоза — 20,7 эзар сом, йштта кхычарна.

Иззала ахча обороте доаташ дисар бахьан долаш дукха финансови халонаш найсту, из бахьан долаш кхоачашлаш гIишлой-монтажни балхаш дора паччахьалкхи плани а. Лаьхе цIераш яьхача организацеллий, колхозий кугаллохй дукха гагота бан щий ханнаьха чIеашта чакхдаьхача гIишлой-монтажни балхех расчет е, цхьабарш суде гIолла мара расчет е ца туташ ба. Царех я профтехобразоване управленеи, шурий промышленноста управленеги, Сунженски маслозавод. Йштта гIулакхаш найсдалараех дика хилац подрядчикашгIеи заказчикашгIеи юкъера буьзамаш.

Финансий Министерство Госбанка учрежденеш шоай структури бокъенех декхарийла я финансай дисциплина нийса лелабеш, ший ханнаьха боахамий организацеллна расчет ейтара тIехьжаьжам лоаттабе, цхьабакъа цар ма деш даш, уж юстара латт цу гIулакха. Хьэта финансий Министерство ноькъостал дан межколхозни гIишлошъера управленеца расчет ейтара. «Чечинжолхозстрой» объединене шийца расчеташ ейтара новкъостал дар дийхад республика юрта боахама Министерстагара, профтехобразоване управленеташ, шурий промышленноста управленеташ, цхьабакъа, заказчикаша хIанз а тIехьа ешар расчет ей, хIаьта Сунженски межколхозни гIишлошъера управленеи финансовски даьъьа чIоагIа хIлара хьала тIа я, из бахьан долаш расчет с торо яь цун поставщикашша, Госбанкана.

КПСС XXIV съезда решенеш тIа белгалдаьккхал производства эффективность лакхъар чIоагIа боацаршйн гIулакех хилар. Хьэта уж лаххе дийца кхочачамбоцарашш долча хана Сунженски межколхозни гIишлошъера управленеи эффективность лакха хургьыш. Цудухьа заказчикаш декхарийла ба Сунженски МСУ коллективана расчет е. Нохч-ГIалгIай АССР финансай Министерство, Госбанка учрежденеи декхарийла я цу гIулакха тIахьожам лоаттабе.

А. БУХТИЯРОВ,
«Чечинжолхозстрой» объединене шийца расчеташ ейтара новкъостал дар дийхад республика юрта боахама Министерстагара, профтехобразоване управленеташ, шурий промышленноста управленеташ, цхьабакъа, заказчикаша хIанз а тIехьа ешар расчет ей, хIаьта Сунженски межколхозни гIишлошъера управленеи финансовски даьъьа чIоагIа хIлара хьала тIа я, из бахьан долаш расчет с торо яь цун поставщикашша, Госбанкана.

КПСС XXIV съезда решенеш тIа белгалдаьккхал производства эффективность лакъх

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч - Гіалгіай АССР Лакхехьарчу Совета Президиума ерриларча заседание дийцар кхъхьегамхой депутатийн Ачхой - Мартана районен юртийн Советашка хоржамашца дара кийчо яра леламах дола дош.

Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, хоржамашта еш йолча кийчо парте XXIV съезден цу тІехьагІарча КПСС ЦК Пленумийн исторически решенеша, «Советски Социалистически Республикай Союза шоьлхьа итт шу дизара хьалхьара» КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева ньга доклада тІа оттадьяьна декхарашца кхъхьегамхой политически кхъагІемаш хьинаш чІоагІга айденна хьалашка дезлаш кхиар. Пятилетка кхоалагІча, хозламбеча шера задансца ханал хьалха кхоачашъяри Советашка деча хоржамашта яха боагІгІача тайпара пакхьахарн духьал лелаеча социалистически яьха юкъьехай предприятой, организацийн, колхозни колективаш.

Хоржамий кампани йолаенача юкъагІа сихбенна Советий болх, чоагІебеннаб нахниара тІар буьтюм. Шолй балха а шолш депутатташ болча Советий гІулгІхий а хьакъехьа харжархошца хьалхашка отчеташ юо Советий депутаташа.

Хоржамий хьакъехьарча Положене тІа оттаяьча ханачка хоржамий комиссеи ІшагІгІьехкай районе. Окружной хоржамий комиссина районен юртийн Советий депутаталла кандидаташ дІаэабьб, харжархошца ІшагІгІебтагІу кандидаташ.

Массово - политически болх бу районе бахача цаха юкъе, вай партеи Советски пачхьалкхенон машаш чоагІебаа, дуьен халкъашта юкъера кхоккам дІаьдбара тІабелгабь лелабеча гІиллакхех эрахьарча политика наькъа чулоацам дІабоьзийт.

Цунна цьаьна Лакхехьарча Совета Президиумо белгалъаьккхар, районан Совета исполкомо хоржамашта аййо яра чаккхахарен болх ІшагІгІехьбаккхара, хоржамий комиссеттен агитпункташтен помещенеш кийчьера, хоржамех дола литература ІалашдаР, харжархошта хьалхашка депутаташа отчеташ яра юртий Советий болхлошта эцаш дола политически аьокхостаца деш хилар.

Культура учреждененаша лергІга дерцагІа а яьнна харжархой гІулаьх дац. Кіезига хул Советашка деча хоржамашта тетаьв лекшеп, беседаш, сайпеназ.

Лакхехьарча Совета Президиумо районета исполком дехкарийлъ яьй белгалъ кхоачамбоаш раш дІалаха а бергІача харжархошна даьха а лоацаш лаьчача политически организационни болареме хоржамаш чакхдоаккхІга Іалъаюде а. Советий исполкомий ишъаш хІинз тІадерзаде деза депутаталла харжа оттабаь кампаланаш харжархошца ВІашагІкхетара, харжархой наьзаш, предложенеш, эЗмечанеш дархІара ВІашагІтохараш, харжархой списокаш кийча оттаьлий къьжара. Кхъхьаьк ЛІаболча харжархой «Кхаж тасса бокъо луш долча удостоверенеша» Іалашбара.

Президиума цу заседане дийцар кхъхьегамхой депутатий Суьженски районета исполкому культура учреждененга кулгалдараш дІалаха, культура учреждененга хьакъехьа белгалъара массово - политически болх бокъонча йола Гольал культура ДІкъенкъ, клубан библиотекани рІайоне, цига партеп правительствап решенеш. КПСС XXIV съезда решенешкара, «Советски Социалистически Республикай Союза шоьлхьа итт luy дизара хьакъехьа» КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева ньга доклададараш харжархошта ГІаьш долча боацаш кхоачашъяр, культурен деГІакхувларе аргІалара декхараш дІадовзийтара хетаьв лекшеп еш, беседаш, сайпеназ ю.

Цунна цьаьна Лакхехьарча Совета Президиумо белгалъаьккхар, болх эсала делабар, бахьан долаш Первомайски, Орджоникидзевски, Нестеровски, кІаьн юрташка тайп-тайпара ца кхайккоташ дІадовзийтаяь, кхечу районашкахь сектаратташ антикоббственни национализмистически гІиллакхаш деладелча кокъ-юкъера кхетам лоча болуна нахе хІинз а тоьаьл чІогІа воиши еш хилар.

Районе бен бола болх хІинз а денат долаш, тІагІерта ширача чоман юкъедеспа воча гІулаккхаш ца, малараш тІехдахарца, хулинганстваца, кхъьегама дисциплинен общественни порядкен телхарна къобсам а доаттабеш бан, уйла кІезига тІаболлар правовой пропагандаца, бокъо йоацараш леладелрашта гонаьхьа уж лоарІбоаца кхьал оттаяра (Серповолски, Орджоникидзевски, Чимкент-ГІе), цу гІулаьхьа юкъе кІезига оз общественни самодеятельни организацеп, депутаташ, Советий массовара комиссеш.

Лекцеп ешен беседаш ен кхоачамболаш оарІагІъьхьар юртара интеллигенеи — лораш, хьехархой, клубоша специалисташ. Кавабулаяе, Мужиева ю, ІшагІгІебаькхьаб кагирхой художественни самодеятельносста кружкошта юкъеъзара болх, во бу из йолаш болча коллективаша а, тІаьъа цьаьйочча мотт ігашка уж вІалла я я ш.

Аоиттерча, Эгіа Оалкамарза, кхьма юотапкарча клубашкеи библиотекашкеи тептара желаг лет бахача наха интернационални, атеистически, патриотически кхетам базара болх, мотт ігерча вахара масалаш дап гойтара ца тІатане тІа.

Лакхехьарча Совета Президиумо районета исполком дехкарийлъ яьй белгалъ кхоачашбоаш раш дІадаха, культура учреждененга юрташка бечча массово - политически болх бокъонча йола Гольал культура ДІкъенкъ, клубан библиотекани рІайоне, цига партеп правительствап решенеш. КПСС XXIV съезда решенешкара, «Советски Социалистически Республикай Союза шоьлхьа итт ilu дизара хьакъехьа» КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева ньга доклададараш харжархошта ГІаьш долча боацаш кхоачашъяр, культурен деГІакхувларе аргІалара декхараш дІадовзийтара хетаьв лекшеп еш, беседаш, сайпеназ ю.

Цунна цьаьна Лакхехьарча Совета Президиумо белгалъаьккхар, районан Совета исполкомо хоржамашта аййо яра чаккхахарен болх ВІашагІтехьбаккхара, хоржамий комиссеттен агитпункташтен помещенеш кийчьера, хоржамех дола литература Іалашдар, харжархошта хьалхашка депутаташа отчеташ яра юртий Советий болхлошта эцаш дола политически аьокхостаца деш хилар.

Культура учреждененга лергІга

Фотоинформаци

СОФИ — йоьхьа йогІа ерриначьяьнна. Югославин Бийнех Нагіаин массеех йІаь ерриначьяьнна йогІа тІеи Гіолла. Лулаш пхьа а континента пергашъ ву ух уж. Мичча кхиъбогІа къьдбеьнгахьа Адриатически йогІа йистина гІолла хьалъяьда дукхха йоккхий порташ — Риека, Солят, Задар, Шибеник, Дубровник. Тоьа чакхбаьнначул тІехьагІарча шерашка харех дІакхиттар кордаяш — Бизар, Плоче, Бар.

СУРТА ТІА: Бакар яхача порте.

ТАНЮГ. — ТАСС.

Челябински « гусеничин трактораш бІаргагурча шоьша лаьтташ оиган, ушалаш йоьхьеш, йоккхий турбопроводаш йоккаш, плотинаш хьалъеп мел йолча мотт ігашка, къьжъьяьда, Уральски болата турпалаша болх бу международни промышленна, эрий ядача Антарктида шан арсенашка.

1929 шера май буггт боаш Совнархозо соцам бар Урале трактороин завод хьалъяьра хьакъехьа. ЦІаьта цу гІуллакхе а деш Челябинска гонаьха гІолла лела баьлар ГІипплохой. Комсомола Мульыгин, Московски, Орловски, Тамбовски обоомаш тутевеаеІга чиха баьккаб комсомольцаш. Ишшта хьакъинаб «Тракторострой». Духьлишкара ЧТЗ трактор заводан коора ораньяр 1933 шера 1 июне, 1940 шера 30 марта керттерча контейер тІара Гоьлар 100 агарлагІа трактор.

ХІинз Сибгать - боккхача Дай-мехка тІема шерашка тІема машинаш хьае йолаелар завод. ТІема шерашка ЧТЗ колективо ТІехьагІарча тоьлашца дахар. Дьаьеина хьалхашка дика лаьмаш карагІдувларе цунна Кутузова цхьоаларча степенен ЦІеча Сезьког орденаш елар. Челябинске комсомольски майдан тІа кІал кІийле хьал а яь цу тІа таяь оттаяь, Гоьина тІа гІолла лоаддаьча металлаша дІаоадаьт дешаш: «Шолй доннча кулгашна тІехьа моаетІа а эпаяь хІотара тайсина шоьша, урамашна. Цу хІина ЧТЗ-ъь яьнна атаномерца» тІом ІІабаьнначул тІехьагІарча шерашка харех дІакхиттар кордаяш — Бизар, Плоче, Бар.

СУРТА ТІА: Бакар яхача порте.

ТАНЮГ. — ТАСС.

Оаха яздьчун лерагІа

Назранерча ремонтно-строительни участкера кьхьат дера редакцеТга. Цхьаькха цу гІулаьхь дар бахьан а доаиаш шолй начальникаш нов. Ахриев ше Балкара дІавакхьарх дувнар цу тІа Ремстройучастка болхлочо Бузуртайов Беслана. Иь гІулаьх текха а техка «Кулгалхо «со» яха вальгамхой депутатий районета исполкомо, Шийга доал дс карааенача участка балха лертгІа доал ца дарах, ишшта финансово-бохама тІехьожам ца доаттабарах а хила еззача тайпара порядок хилийтара де дезар цу дарах а Нохч - ГІалгІай АССР ерриначьяьнални бохама Министерства «РемстрФтреста» приказ РСУ начальник нов. Ахриев балкара ДІавакхьара».

«Оаха яздьчун» газета тІа оранвьнача заметка тІа дувнарап ишъа хилна хилар дІахоіт Наьсарен, къьхьа-ча» аьнна корта а болаш ух шера 27 марта заметка «епатехкар «Сердало» газето. Цу заметка хьакъехьа Наьсарен районсоломо ух тайпара яздуш ду ракацига:

— «Ух» мера март бетта «Сердало» газета тІа оранвьнача заметка тІа дувнарап ишъа хилна хилар дІахоіт Наьсарен, къьхьа-

ЙОАГІАШ ЕННА ЦІИ

ДІалахача шера планагІа лаьрІачуп дуккагІа - вишкаш хьалйир Старогрозненски вишкаш ераша. Из бахьан долаш буруз дештараша планал совгІа техар 558 метр буруз, шозза гаргІта тІехкхочачашцар шера тІаийша хинна тоцаьлистически декхараш. Ишшта дика къьхьегарах йоккха опыт йолча мастер Сигаев Николай Иванович керте латтача вишкаш еча бригадана «СССР меж-дьлъта промышленноста Министерстве дикагІйола вишкаш ю бригада» яха сийлен цІи, а луш Іэар сом премп елар.

ЙийслагІча пятилетка кхоалагІча шера планагІа 5 буровой вишкаш хьалъе ezaш я вишкаш ерий бригада. ЦІаьта цо социалистически соревнование тІаийдаш 8 буровой вишка хьалъе.

Уж ерригаш хьалъе ezaш я жерда буруз тоха долалаьча Минеральним Жеждеготвки вахча моттигашка. Цига тІадолха наькъаш лоркача дукха низаш эпаряша, дукха низаш тІадахийта йІаьха водопроводаш, электропередачаш линеш яхха, буровойша ток тергІбала электроподстанцеш хьалъе езарьш. Цар къьаьта хьахьокх вышкаш сраша хьалхашка латта декхараш лоарХІамен беккхокхамех лелаяр.

Цкьаьбаккха, уж цох бІу кхожабен бан, шозш тІаийша декхараш толамца кхоачашдара хьинар кхо ца деш кхъьегаш ба. Шозй дехкарех толамца лоарІабаргІаяр лар хьахьокх цар доахача къьхьегама толамаша. ХІаиялельа духха хІама ца эпшаш йиь бу-

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

ДикагІчар цІераш йоах...

17 июне къьхьегамхой депутатий моттигера Советашка хурдолча хоржамашта, е еза кийчь яь духьала болх Алхастера къьхьегамхой. Товш кийчьь я агитпункт.

Гаьнара бІарг кхет арп хьалтеха доаккаха хоржамашта кетадьыча цІеча лозубех. Хозо тоаьь я агитпункт чура а. Истода тІа тайп-тайпара хоржамех дола брошюраш, литература, журналш, газеташ да, ХІаннаьх орта а яь хьалтекай агитаторий балхах йола планин дежурстве списоки.

Харжархошта советски хоржамий систена дІайоьзийтаР 12 агитатор яя. Цо - шолй участкашка беседаш ю, лекцеп ешар. Агитаторий сийлен гІулаьх дика кхоачашдеш ба юрта Советан секретарь Мужиева Мерседа, почта цІалынин Хутиева Яха, колхозан учетник Боков Жамалла, ветврач Богатырев Хасмухьмад. Чулоацам болаш я ну агитатораш юо беседанаш, ешш лекцеп. Цу дуьненан-зийт харжархошта советски хоржама систена дуьсп тІа эстара демократически хІинз.

ИйслагІча пятилетка кхоалагІча, хозламбеча шера тІаийша декхараш сийлеяь шера тІаийша шоашта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяь накъабоблхаш ба «Заветы Ильича» яхачІ колхозан къьхьегамхой. Дуьл дечарна шура яккхарен ixe бетта пдан тІехкхочачашъяй дар. Лоашдача хина чакхдахьоа бІаьстан балхаш. Берхате хьуьжъаш доагІа гурахь ДІадайна аьат. Дика дегІабоаІаш латт хьакжІаш, гидуаргаш, комрозаш, баьлаДараш, баьцаш.

Собране гулбенпарца эгтара тьалта цІи йоккхачу къьхьегамхой депутатий юрта Советан депутатаЛда кандидат оттаре белгалдель.

Бераш лорадара меткашта юкъера Денна хетанна выставке а белгала я Генаде кийчьяь стенд. Сийлаьь - боккхача польски астронома Коперника вахар, цо бан Іилмин болх хьалъехьан уж когда кийчьяь из стенд.

Бакъда выставке хьажа ухарап дуккагІа сеп № 41 йолча юкъера школа дешархочо С. Куртоева гулъяьча маркаш экспозицина юзе. «Машаги берий праэы къьаьстаде йиш йолаш дара» — ишшта я цо ший экспозицех гилла цІи. Ишшта хоза кийчьь а выставке бакъаргай терхам тІабодаш а я ну школа бИгалагІа класса дешархочо Г. Тэмбиева кийчьь экспозиция а. Цо дуьи эрсий а советски а цІи хоза болча полководцех: С. Суворовх, А. Нахимохх, В. Чапаевх, кумъарех. Царех хІараже портрета кІалара деша йиш я хІара полководца вахара нажъаги Алжира, Сенегала мехкий а почтовий маркаш.

Филателистий выставкашка дуккхаза дакъа лоацаш хІлараех йожка опыт йолаш ба ветеран СопроновгІар а. Из къьаьта къьхьегамхой царех цхьаьне — Генада СССР хьажа 50 ну дизара хеташъ хиннича филателистий конкурсе совгІата медаль яьккха хьаро. Маркай иттех альбом да цуи ІІанкле.

Ший вешийна тІехьаьнса бесам болаш вай йитъагІча класса лешархо Игорь. а.:Цунга а да ший совгІат. Этгара хьалха хиннича хуьшбоагІарий выставке по кийчьяьна «В. И. Ленин — Куба пачхьалкхехь маркаш тІаь яхача стендах елар цунна ваьккха хьалъе, Дьаьс бахьан царна карагІдийначу турпала гІулаьхьеи йола лоацаш исторически справка.

Заметка чакхйоаллаш белгалде безам ба республика филателистически общества доакъашхошца кийчьяьча сакъердамеча выставке духьлаш Грозиера школай дешархочо С. Куртоева гулъяьча маркаш экспозицина юзе. «Машаги берий праэы къьаьстаде йиш йолаш дара» — ишшта я цо ший экспозицех гилла цІи. Ишшта хоза кийчьь а выставке баьккарай терхам тІабодаш а я ну школа бИгалагІа класса дешархочо Г. Тэмбиева кийчьь экспозиция а. Цо дуьи эрсий а советски а цІи хоза болча полководцех: С. Суворовх, А. Нахимохх, В. Чапаевх, кумъарех. Царех хІараже портрета кІалара деша йиш я хІара полководца вахара нажъаги Алжира, Сенегала мехкий а почтовий маркаш.

Баьккъа выставке хьажа ухарап дуккагІа сеп № 41 йолча юкъера школа дешархочо С. Куртоева гулъяьча маркаш экспозицина юзе. «Машаги берий праэы къьаьстаде йиш йолаш дара» — ишшта я цо ший экспозицех гилла цІи. Ишшта хоза кийчьь а выставке баьккарай терхам тІабодаш а я ну школа бИгалагІа класса дешархочо Г. Тэмбиева кийчьь экспозиция а. Цо дуьи эрсий а советски а цІи хоза болча полководцех: С. Суворовх, А. Нахимохх, В. Чапаевх, кумъарех. Царех хІараже портрета кІалара деша йиш я хІара полководца вахара нажъаги Алжира, Сенегала мехкий а почтовий маркаш.

Филателистий выставкашка дуккхаза дакъа лоацаш хІлараех йожка опыт йолаш ба ветеран СопроновгІар а. Из къьаьта къьхьегамхой царех цхьаьне — Генада СССР хьажа 50 ну дизара хеташъ хиннича филателистий конкурсе совгІата медаль яьккха хьаро. Маркай иттех альбом да цуи ІІанкле.

Ший вешийна тІехьаьнса бесам болаш вай йитъагІча класса лешархо Игорь. а.:Цунга а да ший совгІат. Этгара хьалха хиннича хуьшбоагІарий выставке по кийчьяьна «В. И. Ленин — Куба пачхьалкхехь маркаш тІаь яхача стендах елар цунна ваьккха хьалъе,

Дьаьс бахьан царна карагІдийначу турпала гІулаьхьеи йола лоацаш исторически справка.

Заметка чакхйоаллаш белгалде безам ба республика филателистически общества доакъашхошца кийчьяьча сакъердамеча выставке духьлаш Грозиера школай дешархочо С. Куртоева гулъяьча маркаш экспозицина юзе. «Машаги берий праэы къьаьстаде йиш йолаш дара» — ишшта я цо ший экспозицех гилла цІи. Ишшта хоза кийчьь а выставке баьккарай терхам тІабодаш а я ну школа бИгалагІа класса дешархочо Г. Тэмбиева кийчьь экспозиция а. Цо дуьи эрсий а советски а цІи хоза болча полководцех: С. Суворовх, А. Нахимохх, В. Чапаевх, кумъарех. Царех хІараже портрета кІалара деша йиш я хІара полководца вахара нажъаги Алжира, Сенегала мехкий а почтовий маркаш.

Филателистий выставкашка дуккхаза дакъа лоацаш хІлараех йожка опыт йолаш ба ветеран СопроновгІар а. Из къьаьта къьхьегамхой царех цхьаьне — Генада СССР хьажа 50 ну дизара хеташъ хиннича филателистий конкурсе совгІата медаль яьккха хьаро. «В. И. Ленин — Куба пачхьалкхехь маркаш тІаь яхача стендах елар цунна ваьккха хьалъе,

МАРКАША ДУВЦ

Поттохи марташ. Вай Дьаьеи цІй тайпара историн да иш. Цунъьхьа езаенай филателиа республика дуккхача школай дешархошта. Марташка гІолла доаш кхунйбоазІарашта вай мехка тІемен къьхьегамех наькъашца, социалистически мекхашшара вай Дьаьеи буьзамаш, архитектура памятникаш вай спортсмений котелон наькъашни, Іилмахойн тайпа карагІдувларашни... Кхы а меллаш уж, маркашца дувцаран!

Вай республике, къьаьстта г. Грозне, традиция а хиина дІаэтап филателистически выставкаш.

«СЕРДАЛО»

2-гІа сагІ. 5 июнь, 1973 шу.

чакхйоахьлгІа. ХІанз чхх деношка а тІахьех Грозне Первомайски чоашлагІара «Гробуз» яхача тикл цу цхьоалагІча июне хьаййилача цу тайпара выставка дешархой, хьехархой, хІьта филателин еэаш чел Дараш. Шозш кийчьяь филателистически выставкаш ахчушбоагІарашца дезача денош-та, цІейшта хетаю. ХІана кийчьяь дегІаларор бу бераш лорадара мехкашца юкъера Денна хетаяь я. Цу выставке дакъа лаьцар Грозиера шийтта школа дешархошца - филателисташа.

Юхьхьанца, выставкаш хьажа водалучше я, бІарг гІаоте Владимир Ильич Ленина вахарах балхан хетаяьта стенда. ЦхьоалагІча школа дешархочо А. Богатырова кийчьяьна коллекцена юкъе я дух-

ЕВРОПА ХЬАШТИЙ ДУХЬА

Вайна бІаргагучча Европа керта истори хьадеш йолча событеех я КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева Боннен цьаьна ГІуллакхаш деладеларех федеральни канцлера Вилли Брандтаца хиина переговораш — Европен дуненн тІеи советски машара политика лоарХІамеГІара акт. Керта хьажа хьаьеп цар мидбузенгермански пачхьалкхленнен ерригача социалистически содружествоен юкъера гІулаьхьаяка.

Вхьала духха ха а йоаиаш Вашшаю беседа лелаяр тІеран Пезйлар лоттагІала визитана ПНР вена хинна Л. И. Брежнев. Социалистически Польша цІи аразъара политика дьаьха кор тІоргІала ю СССР-царчеи вежарашка долча кхиъча мелкашцарчеи айххача цхьоалагІонах, ерригача социалистически содружества низ бола дІаьеи доаттабеш ю.

Семех лаьтт, Польшана хетачуьна диллача, советски пачхьалкхенна керте лаьтгар ФРГ-е вазара лоарХІамГІар Фу дага долаш я польски общественни мнени Вилли Брандтана переговораш еча хана Л. И. Брежнева къьхьайкадь Советски Союза летар диззаш ше хьалоацаяьа хина?

Цу хьатторагата жоп лаьара дагадоа деза Л. И. Брежнев Бонне вахале хьалхагІа хиина событеш дегІаахар. СССР-ен ерригача социалистически содружества потенциал онданлар баьхьан долаш, Варшавски Договора членаш йолча пачхьалкхенашца шолй Польшо, Германски Демократически Республикан, Чехословаке, социалистически содружества кхиъ мехкенна юкъера ГІулаьхьан дегІаларе прогрессивни адамашта эгтара чІогІагІа дагалаьхьарашш, цар сатийсарашш, уьш кхиъ гІийрбаран. Европейски кхерамзле чІоагІъьра СССР-ен, ПНР-ес, вежарашка йолча кхиъча социалистически пачхьалхленаша лелаяр реалистически политика иьз болх моральни стимул а, хиина дІаэтгай дог-уйла цІена долаш болча берригача паха. Из политикаь бахьан долаш тоьлаш лоацача хина кийчьяр кхерамзлеш цьаьна ГІулаьхьан деладеларех дешаьта ерригача Европа юкъара конференци гулъяра эпа хьаьаш, Социалистически содружества ва толам — цунна цьаьна Европера беррига мацар бозанаш дІадовзийтаяь. Цунах гу польски ЧІалъэ Европанна дуненнен чІоагІача машарах бола тешам, хІьта социалистически Польшана — кхиъ чарех тайпара хІама доацаш суверенни вахар, дегІаларе дІаэо тоьлаш, дургІнахларех. Варшавски Договора членаш йолча вежарий социалистически пачхьалкхенний еррига содружества доаредеш дола доаэонаш цхьаьна я тайпара толлаеле ца хІлараех бола тешам луш бола КПСС XXIV съездй кийчь чакхбахарех хьахиннера. Интернационализмам кхоачашъеп я — шина я, массаза хуре а я дуненн халкъашта юкъера: ерригача дешаеч йола вай юкъьаьрчаш.

Тайп-тайпара общественни строяш йола пачхьалкхенаш машарех яхарш йолча денишки конценце тхона бІаргагучча ерригача дуненнен дІаэкъеп ше вахара ма бІаьшш актуальнин хІлар. Дог тІоэдоккхаш, КПСС денишки арахьара политически программа стратегически тактически шийла хІлара тІаьъа я бакъдеш а дола хувнамаш куьг Европе.

Л. И. Брежнева Бонне йиъьа-ви-ше— цу политикаш юкъера доарХІаме дакъа. Социалистически содружества духьа, Европа хьашт духьа керда, йоккхий перспективаш хьаеда цу низнто, Польски халкъо, товарищ Эдвард Гиреке, цу политикаш доагІаяр ерриначьяьнна ше вахара ма бІаьшш актуальнин хІлар. Дог тІоэдоккхаш, КПСС денишки арахьара политически программа стратегически тактически шийла хІлара тІаьъа я бакъдеш а дола хувнамаш куьг Европе.

Л. И. Брежнева Бонне йиъьа-ви-ше— цу политикаш юкъера доарХІаме дакъа. Социалистически содружества духьа, Европа хьашт духьа керда, йоккхий перспективаш хьаеда цу низнто, Польски халкъо, товарищ Эдвард Гиреке, цу политикаш доагІаяр ерриначьяьнна ше вахара ма бІаьшш актуальнин хІлар. Дог тІоэдоккхаш, КПСС денишки арахьара политически программа стратегически тактически шийла хІлара тІаьъа я бакъдеш а дола хувнамаш куьг Европе.

Л. И. Брежнева Бонне йиъьа-ви-ше— цу политикаш юкъера доарХІаме дакъа. Социалистически содружества духьа, Европа хьашт духьа керда, йоккхий перспективаш хьаеда цу низнто, Польски халкъо, товарищ Эдвард Гиреке, цу политикаш доагІаяр ерриначьяьнна ше вахара ма бІаьшш актуальнин хІлар. Дог тІоэдоккхаш, КПСС денишки арахьара политически программа стратегически тактически шийла хІлара тІаьъа я бакъдеш а дола хувнамаш куьг Европе.

Германе Социалистически единни партеи ЦК Хьалхарча секретара Эрих Хонеккера хьакхйаьхьаьча тайпара, политически барометро тахан Европе тІа-тІа шазъаргІа гойт «екхан», ахохкам хьаьдбара атмосферо тІа-тІа белгалдаргІа гойт дІаэо дегІаларе, чІоагІаву чІоагІача машарех бола тешам, хІоанен дикача перспективех бола сакетам.

Карл-Эдуард фон ШНИЦЛЕР,
комментатор.
(АПН).

Берлин, ГДР.

БАРОМЕТРО ХЬАХЬОКХ—«ЕКХАН»

Оаха къоабалъо Л. И. Брежнева Бонне йиъьа визит. КПСС ЦК Германски секретарь тха дотта-гІа ва, цо шийтгара докхха дакъа лаьцад Европе керда атмосфера оттаяра кхоачашвна политикана юкъе. КПСС XXIV съедо оттаяь машарех Программа е я йоагІаш къоабалъа тІаьшшаь керте мегте. Советски Союзан социалистически содружества мехкийн арахьара политически акцеех хІинз «машара наступленин» оаш.

Цу политикаъа хьахиина хІамаца гІом чакхбаьнначул тІехьагІарча Европа проблемаш ишйелш дола дукхха догІаоар, белгала эьяча, ГДР-ан, ФРГ-ener юкъера договор. Вернинах лаьца йитъ оагІорахьара яь соглашени. Германски Демократически Республикен Германе Федеративни Республикен — куьрерении европейски пи пачхьалкхе. ГДР дашт социалистически содружества а, хиина дІаэтгай дог-уйла цІена долаш болча берригача паха. Из политикаь бахьан долаш тоьлаш лоацача хина кийчьяр кхерамзлеш цьаьна ГІулаьхьан деладеларех дешаьта ерригача Европа юкъара конференци гулъяра эпа хьаьаш, Социалистически содружества ва толам — цунна цьаьна Европера беррига мацар бозанаш дІадовзийтаяь. Цунах гу польски ЧІалъэ Европанна дуненнен чІоагІача машарах бола тешам, хІьта социалистически Польшана — кхиъ чарех тайпара хІама доацаш суверенни вахар, дегІаларе дІаэо тоьлаш, дургІнахларех. Варшавски Договора членаш йолча вежарий социалистически пачхьалкхенний еррига содружества доаредеш дола доаэонаш цхьаьна я тайпара толлаеле ца хІлараех бола тешам луш бола КПСС XXIV съездй кийчь чакхбахарех хьахиннера. Интернационализмам кхоачашвна политикаъа хьахиина хІамаца гІом чакхбаьнначул тІехьагІарча Европа проблемаш ишйелш дола дукхха догІаоар, белгала эьяча, ГДР-ан, ФРГ-ener юкъера договор. Вернинах лаьца йитъ оагІорахьара яь соглашени. Германски Демократически Республикен Германе Федеративни Республикен — куьрерении европейски пи пачхьалкхе. ГДР дашт социалистически содружества а, хиина дІаэтгай дог-уйла цІена долаш болча беррига паха. Из политикаь бахьан долаш тоьлаш лоацача хина кийчьяр кхерамзлеш цьаьна ГІулаьхьан деладеларех дешаьта еррига

Игнаш КРАСИЦКИЙ,
польски публицист.
(АПН).

Варшава.

МАЬХА ЧАМ

(ОЧЕРК)

Тедиеиенеи — Ишхарлане юрта боахама передача е материал ян Назранован районе со эаха волаш КПСС тӀе районан оьхма секретарша райисе, ваалла ткатаран ӀаьнгӀат — кӀанта хилар — ер. ЭгӀара хьалха Гелихханов Юсаца шиъ ткаххе ер.

— Дика хьоьвсий ва хьоьвсинарг, — Ишхарлане, — цун болх, цун опыт юшш мегаршо. Уьк шера Ӏалама хьалха хьалаяьжа, хӀай ца лелхача даьлта дика хьуьнхьан кхебаьбо.

Совхоза центральни усадьбе дӀакъаьнчача Долаккха-Юртарча отделене управляющи Гаджев Магьмадга совхоза керттера зоотехник Баркинхоев Батыри пийсвелар, са болча ьаттона. Цапца цхьана кхашка дахар тхо.

Юртара баьнна ӀаргӀе — болача маькъа дехьеи сехьси гӀуракхаш санна хьалъайтта даттара хьажжа гӀадамаш. Шишша-кхоькка хьажжаш йоахха уж, шортта керкалора цу дӀайхача дӀайнаьх долъхьал тӀехьара даьлтӀа дъекха баьннача михо.

Форда талгӀеи тӀа гӀолла нижка додача ӀаьмӀтача кемьяра тара яь гуьна тӀа йоаллаш, тӀаьжка кхаЙлаьжкхаш йоаьх — «бобик». Хьуна хеташ санна корв кӀал гӀолла тӀехьелхар дъажкӀе деташ.

Юрта боахама къаьхетамхой дог гӀоьздехкхаш баьнна Ӏалама хьала хьаьаш. ДӀадъяча ахкаи йоачаш кеззига хилараш кхоькхадеина улар массанхаьара даьлтта цу шера.

БӀаргах саьрг кхиЙтача санна хьувзар колхозийн созвозийн кулгалхой, специалисташ.

Республика дукхаяча бӀахаяшка шанкха ца хиннача тайпана-ра кеззига ялат даьккхар цу чо-ра.

ХӀаьта ужказа? Боккъаьдар аьлча, «Октября 40 шу» яхача совхоза кхаш дадача воина Ӏалама ма хьаьаш довзаяь аз тамаш ю-бун ца бо-бьашшара гӀаьнгӀат тар-тадайча. Са дага ецса уйла кхетайча санна сона уьлуш ваггача управляющие машина социйгар.

Сиюса моша хьажжіе хьувзаш юххе гӀолла тӀехьюдача самосвашата нюкъаьрьяьхаша машинеш социйгар шофера.

— Ер ӀӀ-ях Гелиеханова учаток, — аьлар Гадиева.

Тоъал даьттар со хьажжіа ареах деъсам эцаш.

Даьттан низ... Даьттан берка-тат... Мичч, мичча кхоалаерда хьо...

ХӀаьта из — беркат — даьттангара гоъза даккха хоъра! Цъьттеррарга даьлтта ялташ цъьтта-ра даьлтта кхоаккачуп из шоъша-кхоъша духъагӀа доаккхар, из вешиӀ тур-пиал? Из зецийӀ боъьоъна воала даьлттан да!

— Уьк шера хьажжіаш дика кхеьлй Юъсана, ялата даьрхіа хьоккхача 150 гектарах хӀаъне тӀара 38 центнер фуалъьлъа хьажжіаш йоаш йоаш, — аьлча, Магьмадхьаьна отделене управляющи.

— ХӀаьхий, тха кхашка хиллар дага ухаргда хъоъна, — аьлна хьалхагӀа тӀаьнийсенача гӀалаш-наьх ца баьккхаш хьажжіаш хьжкхоьвдайр цу доккхаӀ деш.

Цхьа буртиг ца бойташ чуийр-ца дукха халонаш эцаеш кхе-бьа хьуьнъам.

— Ланна дай-ворлонах ялат дайъла шеделенача ъаьлтъаьх сиха йоъа бӀаьстан юхье кхиЙтача мяьхъа-ялаш. Кердача фоеа арз-ваьлъанча сеза-бар сеъна маьхъа йоалаш, цунгара низ-ялаурза даьлттан накха буьъьа болалуш санна хет.

Цу денонашка сатуье даьлтта са-йоалаяча ахархочо. Бакъьа, Гала-ма шиЙ боккъаьнан ъ. Цъьдоъна тера бӀаьсти тӀехьа я яьхка а йоал, шийла а екъа а йоаӀъа.

ТӀехьа яьнена екъен ера ту шера совхоза кхашка ела бӀаьсти.

Ian замалаъь кхай йиеташка къалдетта даьлтта кхо даьттанга тӀехьара ца даьлттан дӀаъде деъзи дар.

Цу гӀулакха лаьрххіа рама кхайнр совхоза мастерске керттера инженера могаярца. Цунца кхо аьлдоъяьлар.

Ца гоъеш «КПИ-4 яха культи-ватор кхай тӀа яхка еза, — аьлар звеньевойс трактористара Гаврюков Махьмалага, — Кхо доккъаьлале сохьамца дӀаъдича бакъьаъа да вай.

Цу тӀа ялаи механизатора гӀу-лаьх. Буртиг «кер чу» бижале — Хьало яхар фуд. хьало — дела хіамах биу къожабар доаркі еа. — йоаъ механизатора.

Цъьа моллаяІа доадама хіама мара кулгаяца ца деш хьажжіаш кхеъна дерриге балхаш механизировани дар.

Хьажжіаш кхеъна еррига агротехнически мероприятеи комплекс заьхкача хьалхагӀтеллаш хіама Ӏалама хьалаш хала долча шера а тешшаме хьажжіа хьуьхьам кхебе йиш хуьрга. Из уйла йоаш ба цун звеноъара новкъосттий.

Звеноъа тӀехіоттаьр ДТ-54, «Беларусь» яха шиъ трактор, шиъ культиватор, сеязка я. Дика чиз ба из.

ХьалхагӀа хьалха хайра Юъсана маьхъа чам, Зіамина волаш да воацаш висар из. Цуз тӀехьагӀа йоаш велар, ХьалхагӀа хьалха дӀаьлъаца дІабоъхача цІен къоначий гІайгІа. Іатъкъа мана намогаш кхиар. Боъьк бергболаш саг вацар цІагІа. Зіамина волаш дела «Мишта-хургба-хьогІ сий кулгашца хьалхлелаьха ялатах нахъ-нага кийчъайтача маькъа чамх яха уйла чуссар Гелиеханов Юъсана.

Бер ялаш техникага безам бан-са вар Юъсап.

Дукха ха йоаккхар кІайха йодача е йоагІача машина бІаъ-расеяьжа.

Цун дегага хьежача дукха даьлтта оьхгардар цо ІІІа мисс йоккхача машинаца, Хіаъта из лехкар цу машинага миссед иш бо-ьалаш хинд веаш санна хетар дуйна.

ЦхЬАН диймаъь саг тіавоаш-наш латтача С-100 яхача гиганта гаьнара бІарабдежаш латтача кІаънка дог зіа-мига кер бІулкъабеш дегІагара. Цкъа пу ух хайна даьлтана бІарахьожийга дуйен ийисса хетар Юъсапа.

Атта ахоачаш хиланзар дагаъ даьлттар.

Кхуьш йоагІа кІаьнк пришешкал вахар. Тоъал болх бир цо, трактористе машина тІа ца хайтан.

Деъкъийга хіама дІачуа тІе-хьаГІа цІенйора, массайолча чо-ялхиперча, дуьхдаГІа хьекхалучча уълашта даьлтта хьокхар.

Тракториста зуьрда Юъсап, Юъ-хера кІаьнк машинаца Гаригіа бсаам болаш волга кхетадича шийна кабина чу хоаяир Гара-коев Іалихана. Ше салолача хана доаІийтар.

Совхоъе хьайийлаача трактористиг курсашка боъа вахар тІакхоа. Уж дика чахъьхьар Гелиеханова,

1969 шера деиз «Октября 40 шу» яхача совхоъа кІаънка боъа ва механизатор. Ер иттлагІа бІаьсти я цо хьажкІа дІаъоъ.

Дукхача шеташка хьажжіаш кхеераата юхье латтача хъьашка дика тодаяна даза карагІаъна Гіорвьяначча механизатора.

Совхоъ-СОЗР-ъьаъь 50 шу дІа-ъар дезаеча хана лаккара хьоххаш-маш гойтарах кІал долча совІІа-таата, кхы тІа Къаьъгаева Ціена Байрамда орден луш лаъка мах бир цун къьаъгаева вай прав-тельстоъа.

«1973 шера алати кхмыола лаьттанцара йоала культураша кхеер а кийчъар а алсеяьжаяь Гіорянсовянь социалистическа яхь йоаркарзар» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦИПС, ВЛКСМ. ЦІ совхозо дог ухроттелаь ух, шера ше ГІулакх деча 150 гектарах тІара 40 центнер фуалъьлъа хьажжіаш чуя дош деннад цун звено колла-ективо,

Из доарХіамера декхар кхоь-чашцара дась дукха да.

Бакъьа, хІаначуа тІехьагІа де-дезар кхы а дукхагІа лоарХІ Гелиеханов Юъсана.

Ха яххалца кхай тІа я хинна ІІІаевса дукха хаттарах хуьл дан. Деша дагІаорЙ а деша даха да йоанарий а шо-шоай берий ба-хар да.

Пхе найша уст-да хургда хьот, Юъсап, хин пІолг тоха безап къа, яьхка шийга бегаш бича!

— Сона-ма хІама дезапар аккхарга, ханийка дийна а бьаьнна шоай, вахара ниъ хержа вай обществена найдана болаш да ЛЬохаре, оол зас.

Да а да из ишта, бокъха кхаъ хул дахьа-нанна кога тІа а этта ше хьевавча обществена пайдана долаш бер ДІадаъяча.

Дукха ха йоаццан Назрановски райисполкома очередь йоаъаш ен-чача фуъ белий санна Іажагіча «Москвина» ловіа бакъьа къьаъгар тхо ЮъсапІара,

Т. АРЧАКОВ.

Дерригача дешара шера кабинеташка. тІеракіка, поподаяна шоай гоъзал даккъаеп хиннаб вай республика «Зарница» бІухой. Барт болаш чакхйоахар еррига операцеи разведчиной отрядаша, санитараша Чакхъяьлар школа юнармейиий отрядий кийчъайтар. Цар белгалйир дика-гІайрех тикабіаран.

Маи 30 дийнаъь Шаьла района бабІашарча лоамашкахьа тІехьъа-ра лоазарап чакхдаха бахар Гроэне а республика дукхъача районий я дикагІолла юнармейцаш.

Делкъеп тІехьагІа 4 сахьат даьча екз йоалеллар республика пионерий Дворене оркестр. Тріибуна тІа хьаатІабоап: КПСС обкома Ишмайн школаЙн отдела заведующи Тимошенко Раиса Ни-колаевна, обкомпорфа председатель Белаев Олег Семенович, просвещение министр Умаров Мухали Умарович, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитель Байбулатов Надырбек Керимович, ВЛКСМ обкома секретарап М. Бузуртанов, Магомедхаджиева, Дышов тІема ветеранаш, Гроэненски гарнизона тІемахой командирап.

Штаба начальника заместителя В. Ф. Аронкина рапорташ хьайдуу отрядий командирашкара, цул тІехьагІа «Зарницаъ» командующего запаса генерал - майорага Іаъ П. Полковникага рапорт ду ло. Ишшта дІаболаелар «Зарница» тІехьъара республиканскин яхьаш.

Вгашта пхе дийнаъь хилар тІема спортивни лоозара «Зарница-73» пхеллагІа республиканскин финал. Цига дакъа лоацар республика дикагІолла юнармейцаш хьажжіаш йоаккхар цІен кулгаш-ца начальника Штукина Маргиай-на.

УоагІа сакъьардаме чакхдаяр дицъаг1а дийнаъь «Зарница яха воаоозу» цІи йолла доозар. Доозар чакхдаьнчаеуп тІехьагІа пионерски цІерш а йийза шоай бокхагІча вежаарапа—къьаъгаереш тІемах ветеранаша дуьнцарга ладийгІар. Лоозар дІаъьова пхеллагІча дийнаъь «Зарница» команъдующе совгІаташ ДІадийкъар. ПхеллагІча республиканскин финала хьалхара моттиг Октябрьски района юнармейцай отряда хьожайар. (Отряда командир Т. Гинховска, замполит Ю. Зюзина).

Республиканскин «Зарница-73» лоозара финале хотало яьккха юнармейцай отряд «Орленок» яхача лагере Ерпигсовани «Зарница» финале дика дика ГІорзаш.

Сурта тІа: Октябрьски района № 46 йолча юкъерча школа «Зарница» яхача лоозара хьалхара мотт-ие яьккха отряд.

В. ЕЛИЗАРОВА,
сурти тексти.

ПРОДУКЦИ ДУККХАГІА ЛУ

ИйслагІча пятилетка кхоьллаГІа, хоалаМбеча шера» план хаиал хьалха кхоачашъяра хьинаре къьаъгаеп да Урус-Мартана райе-сона «Техника» совхоза Шалаже уллача шурий-товарни ферма къьаъгамхой.

Совхоза фермаша юкъе яьржача социалистически яхье хьалхе лелаю цу ферма коллективо. Дика къьаъгарах къьаъ-тета белгалбьинаб хьайбаш леладе-раш А. Алиханови , Х. Таштемировни. Цхьаъйтта шу да цар къьаъгера. Почетни грамоташ, аъчан премеш, кхиълона совгІаташ тайпиан ту бежа Іушта. А. Алихановен Х. Таштемировни доаханда деча Іунала чІоагІа рауза ба-ферма еррига дояркаш. — Оаха доаъан дола толамаш цар балхаца дувзаеннна да — йоаъ доярка-на. Паччахьхьенга шера йоккхара 5 бетта плап 18 мае кхоачашйир ферма коллективо. Планан совгІа-тап 16 тонн шура яьккхай цо.

404 етт-га ферма доалаъь. Доаъан унаъщіена хилийтара дика йоаъаъю ю ветфельшера Токова Раис. Цулуъьа цхьаъкха ца кхо-сташ доккхий хулаш латт дерри-га Іаснагаш.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

УЖ ХЬАЛХА ЛАТТ

Шелковской района кхьча боахамашка санна жа ларгара бал-хаш сихдаьк «Красный пахарь» жаъча колхозе.

Жа ларга доладенначуа хьалхарча денонка дези шерга социалистически яхь йоаржайир жа ларгаршо.

Цу яхье даеш хьалха латташ хьаъоаГІа Язезов Кисим, Шамаев Абдулла, Язгайтаров Іалдарахьман. Хіара дийнаъь царех хіарине 60—70 устагІа лорг, цхьан устагІан тІера кхоъ хьи совгІа а килограмм тха а доакхаш.

Социалистически яхье хьалха латтаршкара хьокхам эцаш кхъькет кхыча колдохоъна.

Жа ларга доладенначуа хьалхарча денонка 4200 устагІан тІе-тІекхар 16 эзар килограмм тха дакъошца колхоза жа леладе-раша.

Жа ларгара болх сихдаь дІаъоъш ба жа леладе-раш.

М. ТКАЧЕНКО.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

БЕРКАТЕЧА ХУВУЦАМИЙ ШУ

Советски Союза кулгалхойн США президент Р. Никсони мае вІашшІкхиІтача дела Іалаха ши историна юкъе Гіорга советско-американски гІулакхаш эргалька этап саина. Иштта соъан бара ме-зина бахьанаш долаш да. Пачх-хьалкхетаъ керте латтараш Москве вІашшІкхиІттача яьча со-глашений чІоагІача дарцах кор-ГІортзга а еш, оаГІоначуа тоъал ба-ланс Іалаш дика прогресс яьй Іилман техникан, торговле, медици-на, гонахьара среда дорелара, культурни обмений даьхье, къьа-шена тІулакхаша космически аре тохкаче цунах пайда эцаш цхьана деттаъу гІулакхаш дегІа-доаладара. Хіаначе а къьхьаьжа-яьй 1975 шера цхьана сигала Гіорттера Кошыгин а ВІашшІкхиІ-талургіодчеп «Союз» а «Аполлон» а ихала космически кемай жинаж-жий состаеш.

Цхьаъ бакъьа болаш хиннай мо-сковски соглашенеш, цар юхь дІа-йолаяьй пай державаша цхьана ГІулакхаш кІоагІагІа деладара-дола. Хіаначе а къьхьаьжа-яьй 1975 шера цхьана сигала Гіорттера Кошыгин а ВІашшІкхиІ-талургіодчеп «Союз» а «Аполлон» а ихала космически кемай жинаж-жий состаеш.

Цу соглашенешта кулгаш ядара факт ше цунен аренера жанІ соотношени хуьйаьлараш, СССР-а гІуракхаш социалистически содружествеан ишз чІоагІолларх хьахиина хІама да. Уж кхоа-чашъяра динка дожка дакъа доаш дерригга дуьнен хьалхатта кхъера ГІулакхаш, хьалхатта машаре, керкемазеп чІоагІарга юкъе.

Хіаъа дуьнен общественноста чакхдаьлча, Ііаначуа хеташ я КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев юкъе визитага ВІашшІкхиІттача Штаттанца Вашшінгхиттача Штатташка вазарга. Цу визитаца, цекно йоаъ-цаш, КПСС ХХІУ. сьезда кьоь-ьаьлъяь, машара Программа кхоъа-чашъяра юкъе керда доккха да-къа лаца хургда, из Ііаъо иша-тинан хуьнаьлан дегІга советско-американски ГІулакхашка. Кастта хьоргІоча визит могаю машар, дуьнен хьалхашта кхъера кхе-ралелен цхьана гІулакхаш лела-дарен гІулакх дела долаш иеа баракша.

РЕЙКЬЯВИКЕ ВІАШШІКХЕТАЧА

Исланде столицерча Рейкьявик-керча хьалха художественни му-зей чухнинача здане чу шин дий-наьъ переговорашца химиай США президента Р. Никсонан Фран-цузски Республика президента Ж. Помпидуен юкъе. Этгара тІехьа-гІа уж вІашшІкхиІтар 1971 шера декабрь Азорски гІайрен тІа, дер-ригача капиталистически ъьаъ-ранаш гІорьяьина валютно - фи-нансан кризис латтача хана. Цуъ-ха хІама вІашшІкхиІттача чакх-а керттера уйла тІехьагІа йиІаар цар ВІашшІкхиІттача Штаттанца европейски «Юкъара рынкенан» юкъе пхиъ латтача торговни на-ІІотно - финансови вІашшІкхьаь-наша.

Переговоран боІъонна конфи-денциальни маІан долаш хиннаЙе а, духъаГІча дакъе ойІар болаш дІа оттабаь яьлъе я, де-ЛЬгІай состаеп ше шийла хьа-ъьоьк юнаеп хиннача проблемаш чуоонцам.

Американски президентаца нар экономически деташта вола цун помощник, финансей министр. Д. Шульцин валютни гІулакхаштга финансий министра заместитель П. Волкери, хІаъта Франце пре-зидентаца — экономикан финан-сайн министр Жискар д'Эстэн.

Переговораша лаьъхтар шоашта хьаьш долча дешаех хетарашта тІа йолча проблемеех хетарашта тар ма ду йиаин гарглалъарга. Цъьъабаъда уж вІашшІкхетача хьалхагІа хиннача пресс - конференцеи а тІехьа къамаи хьажжіаш дешашта волча США президента советника Г. Киссинджера мухІара-дар: «Исланде шин дийнаъь вІашшІкхиІттача хана вай, кхе-тадеи маларга, цхьа моллагІоча хьаъда решеннеи тІаъца вІашшІкхь-дарггадаь Вай белгалле бёъьм бо-лаш дока лерхІарах отгадеча ха-на кхоачашъе йоагІача процедуй-рай тъьаъчеча барт вІашшІкхьаь-гар долгдахаш да вай. Из эш ер цу чакхдоаллаш США президент Европе водача хаина цу перего-ворий хьалхара этап чакхъьакхха е из чакхъьакхара гергаяча вайта ларъяр. Цкъа пу хьоъера ГІулакхаш хьаллоаттадара машаре дахлара мара кхы тайна дарг йовцлара СССР-он США-са бакъ-дещ хилар.

Совхоза май бетта кулгаш яздьча ракеташа духъаларча обо-рона системаша доазуъ оттадар-ра долча логовоъо, стратегически даступательни гергзшта доазуъ оттадара дакъе цкъадоа ГІулак-хоош чакхдаъара хьакъеъа хаина ка ина соглашене иоакъоетап дбоъ гергІоадеча юхасоцаде, ІІІ-ланъате. Іухьа хьаланза дардда-ний ер вахьта хІама дакъа-ний ер вахьта хІама дакъа-ний ер вахьта хІама дакъа

ПИОНЕРИЙ АХКА

Июнь бетта шоллагIча дийнахь денз ахкан лагерашка бераша салIар пIадоладеннан вай республикан. ЧIогIа лоарIамаш эпаюш йолу из кампани дика чакхйоаз вайшиа хIара шера. Цул совгIа духхарIа хул лагерашка уха бераш, иштта духкарIа хулаш, шерашца айт шар салойла моттиган а.

Ужс шера ахкан канникулий хана 22 эзар дешархочунга салIайтара де мел эшар дзы Нохч - ГIалгIай республикс профсоюзни организацеш. Иштта городан а, аральчуа яхкайтта пионерски лагере салоIош хургда 20 эзар бер, городсча лагерашка — цхьа эзар. Хенарча хьежжа дIа-эха пекъаргда салоIаш дола бераш. Масала, дакхехьарча калсесашкара 860 дешархо Баксански чIоже уллача Эльбрус - Юсенги яхача туристически лагере хургда.

Къаьстта теркам тIабахIитаб вай республике чен лазараш долча бераша унахIоне лагерашка салIайтара, ЦIен тайпара лагерь и Остросвете шIераIа яр. Август бетта цига хургда 250 дешархо. Цул совгIа тIема-спортивни лагерашка салоIаргда 480 дешархочо, республикан колгонийн совхозийн лагерашка — 837 дешархочо.

Салоlаш хургда дешархой тIэшара хьалхе дена дика кийчо ыл ерригача лагераша. Царна юкъе а белгала дика кийчо ыл пионерий ахкашца. Карабулакерча лагеро. Тоаьыл ерриге пионеташ, керла хьалъхьий къайла эстрада а. Соалкарчуа дукхагIа бераш тIэшара де мел дезар дацI.

Магlалбика района кхъахьегамхоша, республике машиннаьца болхлоша, автотранспортникаша. Столовеш тоаьыл, керла тумбочкаш, спортивни инвентарь, дешархоша салаIара эшаргIола кхы-йола инвентарь яйцаI.

Салаlа доагIача бераша мел эшш хьаша долаш да-ухх шера «Светлячок» яхача лагере а. Цига хьалъхьий керда столови, пищеблок, дешархой lобувша корпус.

Межкалькгта чакхдоаларийн химикийн лагере болу бе дIабоалургIа 50 метр пIаьха йола беран лувчара вь бассейн.

Эзар совгIа хьежархой, воспитателаш, пионервожатеш, медицински болкгой, поварашца, кхыйола персонал хургьа дешархой салоIам вIашIтехьбоаккхаш. УнахIоне-но дорарча организаци «скорая помощь» яда машинашца IалашбаьбI ахкан лагерашка болх беш хургбола цIай болкгой. Торговые министерстваьс, орсиша ахкан лагерашка мел эша продукташ Iалашьяьй.

Дешархой ахкан лагерашка болча хана эзар цар салоIам вIашIтехьбакхаран цар хьашташ кхочашдаран тIахьожам / лоаттабара къаьстта группа вIашIтехай облсовпрофе.

Дукхо я вай республике дикача а, хозача а моттигашка дешархошта салаIара яь лагераш. Царех я Сержень-Юртара, Аатурера, Шалажера, ЧIинкара, Карабулакера, кхыхьазара хIинк болх бе болаенна лагерашца.

Л. ЕРМАКОВА,
облсовпрофа инструктор.

БЕРАША САЛОIАЧА ХАНА

Чакхдаьлнад дешара шу. Хьаэттай ахкан замалах сакъердаме гIулакхаш дIалаьа дена ха. Ахкан канникулех дика салаIех дукхха керда хIаманаш довзеш деза бераша. Республика школашка берий салоI-ша тайп-тайпара вIашIтехьлоаьккхаргда: цхьабаьраш гIоргба шоаш баьча мехка гIолла инкъ бе вокхаз салоIаргда пионерски лагерашка, колхозашгга совхозашгга новкъостол дергда хьаькъам чуэнара.

Къона геологаш туристаш кийча ба навькъа арабовьла. Дукхха берашца гIоргда дай революционна, тIемех, къаьстагIех сийлен навьсашка гIолла инкъ бе.

Дукккача школаша июнь бетта дена хьаеда унахIоне площадкаш. Цига берий йиш хуьлда дена салаIен шоай унахIоно тоаьи. Берий унахIоно болх дика вIашIтехьлоаьккхаш город Гроэнеча № 11 волча юкъеча школе. Школера площадкаца бокхха безам ба дайнонай. хIара шера шоай бераш цига дут пар.

ИэклагIча классе деша дагIа бераш инсь бе дахаь дай революционни сийлен навькъашка гIолла. Вож лаккерча классашка деша дагIа бераш хургда Научски районера «Победа» совхоза унахIоно - къаьхьегама лагере. Укхаза цар дика са а дог, толаме кха а хьег.

Школа хьехархой коллективо дукка тешо ю городе июлейнача берий салоIийга доагIача тайпара ва вIашIтехьлаьнкхара гIулакха. ВIашагIъеллай вуийтта уьнчин отоец, депутат бераш пIа-ха дийкъад царца. Цу отрядаша болх бу школана гонахьарча микроойойне.

Отряда юкъедолх улицашкара бераш а. Оголдо хозяйственни вуи заместителя, цу дьакъъьа дагабул дружина советашен комсомола комитетанен.

Макарёенконча принципах — дукха ха эшаш бераш кхедара гIулякха, цхьабаьца. Цу йолаш йолча хенах а хьетамца пайда эшаш хила. Цу принципера хьежжа хIара дийнах отрядашца болх беш хургба уж отрядаш йолча улицашка бахаш бола хьехархой а. ХIара дийнах белгалдаьча сахьаташка шоай площадкашка къаьхьегда бераш, цига цар кхочашдергда сиха кхоачашдаьза даргдола гIулакхаш. Цкьачар дIадергIача эпаюта хиа тохаргда, чIогIа цIенгергьа. Бераша юкъе социалистически яьь яржавгьа шо-шоай улица цIенгергIен достам болашгIен хилийтаоь.

«Оплеонк» яхача отояда бераша шоай площадке эпаюш дергIад, гаьнашта а эпаюта а дика Iунал ду цар.

Шоай кулгаша хьалъхьедаь ховха эпаюш хIара Iуйрийна Владимир Ильич Ленина дегIача памятника тIен вежарий каш тIен деза цар.

В. ИГНАТЕНКО,
хьехарх.

А. И. АСАУЛКА

Халача лазарах цамогаш волаш кхелхьв 1945 шера день КПСС член хинна новкъост Асаулка Аркадий Иванович.

Аркадий Иванович Асаулка вьув 1915 шера Запорожски областера Осиненковски районерча Карл-Маркс яхача юрта кьеча ахархочун дезале. 1931 шера дIаболабир по-ший къаьхьама инкъ. Осиненковски машинно - трактерна станце слесарь, шофер волаш а, комсаш лелаеча совхозе агроном волаш а балхаш деш хилар.

1937 шера день 1940 шерага къачкалиг новкъост А. И. Асаулка Советски Эскара мугIарашка хилар.

Советски Эскаре гIулакх деш ха яькхха вьаьча день тIкъьа ялх шера тайп-тайпарча бехкгтокхаберча балхаш тIа волаш тIа хьалъхьекхаш йола справка

5. Размер 3х4 йола дIъ сурт
6. Деша дIаэнарах директора цIерагIа языъ заявлени.

Документаш дIаэц 25 август кхачкалиа. Городской технически училищашка эдиггеш дIалоаллу 1973 шера 1-гIа сентябрь день.

Профессионально - технически училищашкара дешар мах боалаш да. цул совгIа, городской училищашка деша багIа дешархой кхачашдеш обмундированеш е стипендеца, спецбарзкъала Iалашбу. хIалъа юртарча училищашка— кхачашца, стипендеца, спецбарзкъала. Кхьна моттигашкара бахьнакча дешархочта эпаш хинча обшежитн е метта хIаманаш лу. Кхаь шера деша дезача профтехучилищашкарчоша профессионально пхьана юкъера образовани — дипломаш лу.

Профессионально - технически училища йьхкхан выпускной экзаменаш дIаеначеи дешархочта специальностах производственни квалификации (е разряд е цIи) цунга хьежжа доагIаш дола аттестати лу.

Технически училищашкан городской профтехучилищашкарча технически группашкен юкъера образовани йола кагIрой дIанибу. Дешарах хьегача дешархочта 30 сомагара 36 сомага кхачашца профессера хьежжа стипендеш лу.

Дерригача предметех тIекхаьча оценкаш болча, дешархочта 25 процент духгагIа лу стипенди.

Технически профессионально-технически дийнахьера училищашка деша яьккха ха па хьдача къаьхьама стажа юкъейоаь.

Профтехучилищашан технически училищаш яьккхарч тIекхаьча аттестатан пIайца дешархочта бокъо лу производственни стаж йоалаш техникумашкен институташкен деша дIаэотта.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

ЧАКХДОАЛАШ ДА 1973 ШЕРА ШОЛЛАГIЧА АХ ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗЛУГА

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленносто, транспорта, «Iнтьеттъеча предприятешкарча, лешара вьеделементкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, утвержденешкара, общественни организацешкарча кепайбоаьзь доарлаьча общественни уполномоченешца а гIолла.

ГАЗЕТ ЯЗЛАРА МАХ: 6 бетта — 1 сомн 56 копиги.

ДИЦЦА ЛЕЛАШ 1973 ШЕРА ШОЛЛАГIЧА АХ ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозчен хуьналуш морхаш а йолаш, делкъеле кIезиг-дукха дергIа а делкаш, малхбалеьлера секунде 5—9 метр мух а хьекхаш хи кхелен фегара температура республике гIолла 16—20, Грозне 17—19 градус йIовхал йолаш хилен тарлу. Кхоанен ломмен хуьналуш морхаш а йолаш, малхбалеьлера секунде 3—7 метр мух а хьекхаш хи хила а фегара температура бийсашка 9—14, депошка 22—25 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

МИЧА ГIОРГВА ДЕША

1973—74 ДЕШАРА ШЕРА ГОРОДАШКАРЧЕИ ЮРТАШКАРЧЕИ ПРОФТЕХУЧИЛИЩАШКА ДЕША ДIАЧУЙЙБУ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИ ДЕШАРА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ УПРАВЛЕНЕ

Училища цIи 1	Луш йола профессеш 2	Мел деша деза 3	Образовани мел яьлча еза 4	Деша водачун хила еза ха 5
№-1 ЙОЛА ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА (г. Грозный, ул. Дагестанская, 49)	— аппаратчик (межкдьттхимически производства йоккхача говзала)	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	аппаратчик (межкдьттхимически производства химически анализа лаборанта болх кхоачашбе ховргдолаш)	1,5 шу	10 класс	17 шу
	аппаратчик (межкдьттхимически производства контрольно - измерительни приборашгга автоматикаш волча слесарь болх кхоачашбе ховргдолаш)	1,5 шу	10 класс	17 шу
	— приборист	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— технологически компрессорий машиннех технологически насосий машиниста болх кхоачашбе ховргдолаш	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— технологически компрессорий машиннех (слесарь-ремонтника болх кхоачашбе ховргдолаш)	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— химически анализа лаборант	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
№-2 ЙОЛА ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА (г. Грозный, ул. Индустриальная, 10).	—технологически установкай оператор	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— технологически установкай оператор (приборист болх кхоачашбе ховргдолаш)	1,5 шу	10 класс	17 шу
	— технологически установка оператор (технологически установкашта ремонт яран гIулакх дараи волча слесарь болх кхоачашбе ховргдолаш)	1,5 шу	10 класс	17 шу
	— приборист	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— промышленни электроустановкашта монтажни эксплуатацни ю электромонтераш	1,5—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— технологически установкашта ремонт юи гIулакх дуи слесарь	1—2 шу	10—8 класс	17,5— 16,5 шу
	— столяр (художественни кердача фасонах мебель хьаер)	2 шу	10 класс	17 шу
№-3 ЙОЛА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА (г. Грозный, ул. Лермонтова, 2).	— токарь	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— фрезеровщик	1—2 шу	10—8 класс	17—15 шу
	— слесарь-ремонтник	1—2 шу	10—8 класс	17—15 шу
	— хуьг-кара ева сварка электросварщикаш	1 шу	10—8 класс	17,5 шу
	— электрогазосварщикаш	1,5—2 шу	10—8 класс	17—16,5 шу
№-4 ЙОЛА ЮКЪЕРА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХУЧИЛИЩА (г. Грозный, Октябрьский район, 12 участок).	— мехкадьттен газни яьккхара эксплуатационни тохкамех бурув дIттара бурильщика гIонча (буровойшта гIулакх дара электромонтера болх, электросварочни балхаш кхоачашде ховргдолаш)	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— мехкадьттен газни яьккхара эксплуатационни тохкамех бурув дIттара бурильщика гIонча (буровойшта гIулакх дара электромонтера болх, электросварочни балхаш кхоачашде ховргдолаш)	2—3 шу	8 класс	18,5—16,5 шу
	— буровойшта гIулакх ду электромонтер	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— мехкадьттен газни йоаккха оператор	1—2—3 шу	10—8 класс	17,5—16,5—15,5 шу
	— котельни установкашта оборудованена бола слесараш-монтажникаш	1—2—3 шу	10—8 класс	17,5—16,5—15,5 шу
№-5 ЙОЛА ЮКЪЕРА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХУЧИЛИЩА (г. Грозный, ул. Стахановцев, 16).	—электрогазосварщикаш	1,5—3 шу	10—8 класс	17—15,5 шу
	— химически мехкадьттен предприятета оборудования яра бола слесараш-монтажникаш	3 шу	8 класс	15,5 шу
№-7 ЙОЛА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА (г. Грозный, ул. Харьковская, 16).	— продовольственни товарий продавец (шера профиль)	1—2 шу	10—8 класс	18 шу
	— промышленни товарий продавец (шера профиль)	1—2 шу	10—8 класс	15 шу
	— повар	2 шу	10—8 класс	15 шу
	— освещенех, осветительни силовой сетиш-тем электрооборудованеен вола электромонтажник	1—2 шу	10—8 класс	17—16 шу
	— распределительни выпрямительни устройствашта бола электромонтажникаш	1—2 шу	10—8 класс	17—16 шу
	— радиоаппаратуран приборашгга вола монтажник, радиоаппаратура монтажникаш-сборщикаш	1—2 шу	10—8 класс	17—16 шу
	— городской телефонни станце станционни оборудование электромонтер	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— юртарча телефонни бувзама станционни оборудование электромонтер	1—2 шу	10—8 класс	17—16 шу
	— телеграфист	1 шу	10—8 класс	17—16,5 шу
	— бувзама оператор	1—2 шу	10—8 класс	17—16 шу
№-8 ЙОЛА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА (г. Гудермес, Железнодорожная, 22).	— тепловозний машинистий гIочий	1,5—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
	— электровозний машинистий гIочий	1,5—2 шу	10—8 класс	17—16,5 шу
	— подвижной состава (тепловозашта) ремонт ю слесарь	1—2 шу	10—8 класс	17—15 шу
	— регулированеен управленеен автоматически тIахьожам лоаттабева приборашгга аппараташтен вола слесарь-монтажникаш	1—2 шу	10—8 класс	17—16 шу
№-9 ЙОЛА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА (г. Грозный, ул. Индустриальная, 4).	— столяр (гIишлошъер), маляр (гIишлошъер)	2 шу	8 класс	15 шу
	— плотник, каменщик, штукатур	1 шу	8 класс	18—16,5 шу
	— фанеровщик	1 шу	8 класс	16 шу
	— слесарь-сантехник	2 шу	8 класс	15 шу
№-10 ЙОЛА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА (г. Грозный ул. Социалистическая, 40).	— вентилящен фена кондиционирования яран волаш системаша монтаж ю слесарь-вентиляционник	2 шу	8 класс	16,5 шу
	— изолировщик	1 шу	8 класс	17 шу
	— арматурщик-электросварщик	1—2 шу	10—8 класс	17,5—16,5 шу
№-11 ЙОЛА ЮКЪЕРА ГОРОДСКОЙ ПРОФТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩА (г. Грозный, Новая Катаяма, ул. Шерская, 23).	— маляр (гIишлошъер)	3 шу	8 класс	15 шу
	— каменщик—конструкцеел монтажник	3 шу	8 класс	15,5 шу
	— столяр (гIишлошъер)	3 шу	8 класс	15 шу
	— облицовщик-плиточник — мозаичник	3 шу	8 класс	15 шу
	— каменщик, штукатур, плотник, паркетчик	1 шу	8 класс	16—15 шу
	— столяр	2 шу	8 класс	15 шу
	— болатен железобетонни конструкцеита монтаж ю монтажник	1—2—3 шу	10—8 класс	17,5—16,5—15,5 шу

Городской профессионально-технически училищашка дIанибу 15 шерад эIамагIа (профессера хьежжа)) бошлен юкъарча деша-ра школаша дийша 8—10 класс образовани йолеи кагий нахи мехкарийн.

Деша дIаоттаи ши:
1. Образована документ;
2. Ваь ха белгалъеш дола тешал е паспорт
3. Вахача моттигера справка
4. УнахIоноп хьал хьехьохкаш

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 июнь

I-гIа ПРОГРАММА

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кердалаеш. 9.45 — Дешархоша, «Хьонарчаш творчество». Концерт. 10.15 — И. С. Тургенев. «Накдебпик» яха телесее к т к а з. 12.00 — «Встречный план» яха передача. 12.30 — Бособа телеиденеи. «Вокалиэ» яха телевизионни музыкальни фильм. 13.15 — «Ноич - ГIалгIайчет къаьхьегама ритмаш» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 14.05 — Мехка къаьнка. 15.40 — Передачай программа. 15.45 — Дешархой канникулаш йолча хана. «Тта школера бераш» яха телевизионни художественни фильм (2-гIа серий). 16.05 — Киноочеек. 16.15 — «Кинон берашца». Хьалхара передача. 16.45 — Дешаэнарча. «Хьана ха безам балий турнира». 17.15—«Книгий лавка». 18.00 — Кердалаеш. 18.10—СССР халкъан дахьаттан вежарий дог-тагIаеш — социализмана карагIдьяьна йола справка

5. Размер 3х4 йола дIъ сурт
6. Деша дIаэнарах директора цIерагIа языъ заявлени.

Документаш дIаэц 25 август кхачкалиа. Городской технически училищашка эдиггеш дIалоаллу 1973 шера 1-гIа сентябрь день.

Профессионально - технически училищашкара дешар мах боалаш да. цул совгIа, городской училищашка деша багIа дешархой кхачашдеш обмундированеш е стипендеца, спецбарзкъала Iалашбу. хIалъа юртарча училищашка— кхачашца, стипендеца, спецбарзкъала. Кхьна моттигашкара бахьнакча дешархочта эпаш хинча обшежитн е метта хIаманаш лу. Кхаь шера деша дезача профтехучилищашкарчоша профессионально пхьана юкъера образовани — дипломаш лу.

Профессионально - технически училища йьхкхан выпускной экзаменаш дIаеначеи дешархочта специальностах производственни квалификации (е разряд е цIи) цунга хьежжа доагIаш дола аттестати лу.

Технически училищашкан городской профтехучилищашкарча технически группашкен юкъера образовани йола кагIрой дIанибу. Дешарах хьегача дешархочта 30 сомагара 36 сомага кхачашца профессера хьежжа стипендеш лу.

Дерригача предметех тIекхаьча оценкаш болча, дешархочта 25 процент духгагIа лу стипенди.

Технически профессионально-технически дийнахьера училищашка деша яьккха ха па хьдача къаьхьама стажа юкъейоаь.

Профтехучилищашан технически училищаш яьккхарч тIекхаьча аттестатан пIайца дешархочта бокъо лу производственни стаж йоалаш техникумашкен институташкен деша дIаэотта.

6 июнь

I-гIа ПРОГРАММА

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кердалаеш. 9.45— Дешархоша, «Хьана ха безам балий турнир». 10.15—«Автосервис-ГЗ». 11.00 — Армазан дахьаттан вежарий дог-тагIаеш — социализмана карагIдьяьна йола справка

5. Размер 3х4 йола дIъ сурт
6. Деша дIаэнарах директора цIерагIа языъ заявлени.

Документаш дIаэц 25 август кхачкалиа. Городской технически училищашка эдиггеш дIалоаллу 1973 шера 1-гIа сентябрь день.

Профессионально - технически училищашкара дешар мах боалаш да. цул совгIа, городской училищашка деша багIа дешархой кхачашдеш обмундированеш е стипендеца, спецбарзкъала Iалашбу. хIалъа юртарча училищашка— кхачашца, стипендеца, спецбарзкъала. Кхьна моттигашкара бахьнакча дешархочта эпаш хинча обшежитн е метта хIаманаш лу. Кхаь шера деша дезача профтехучилищашкарчоша профессионально пхьана юкъера образовани — дипломаш лу.

Профессионально - технически училища йьхкхан выпускной экзаменаш дIаеначеи дешархочта специальностах производственни квалификации (е разряд е цIи) цунга хьежжа доагIаш дола аттестати лу.

Технически училищашкан городской профтехучилищашкарча технически группашкен юкъера образовани йола кагIрой дIанибу. Дешарах хьегача дешархочта 30 сомагара 36 сомага кхачашца профессера хьежжа стипендеш лу.

Дерригача предметех тIекхаьча оценкаш болча, дешархочта 25 процент духгагIа лу стипенди.

Технически профессионально-технически дийнахьера училищашка деша яьккха ха па хьдача къаьхьама стажа юкъейоаь.

Профтехучилищашан технически училищаш яьккхарч тIекхаьча аттестатан пIайца дешархочта бокъо лу производственни стаж йоалаш техникумашкен институташкен деша дIаэотта.

РАДИО

5 июнь

6.30 — «Юртара вахара» (эрсий меттахь). 6.45 — Хьаман. 6.55 — Хаоттам. 7.05 — «Гроэненгий рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Нохч-ГIалгIай хьалха шиъаьнг (гIалгIай меттахь). 8.45 — «Дьакен сантехника очерк» (эсгий меттахь). 16.00 — «Индустрс болар» (ногчий меттахь). 16.30 — «Юртара вахара (ногчий меттахь). 16.45— «Нохч-ГIалгIайн къаьстен» (гIалгIай меттахь). 18.00 — Хенара хозяин (эсий, ногчий, гIалгIай меттахь). 19.30 — «Кагнрой вахар» яха радиожурнал (ногчий меттахь). 20.00 — «Айдамирова Мирьяна дIоалаг вай мехкарча халкъий клешца яха передача (ногчий меттахь).

6 июнь

7.20 — «Гроэненгий рабочий» газетан «Сердало». 7.30 — «Ленинан некъ» газетан обзор. 8.25 — Моттигерча комиссийн произведенеи отгедь концерт. (ногчий меттахь). 8.45 — «Цыпа хIаманах волча закон лаьккхь кхоачашде дола» яха беседа. Микробета хьалхашка ва Нефе - ГIалгIай АССР гостиде ю-ларе И. Албастов (эсий меттахь). 16.00 — Юрта болгана къаьхьегамгоота йола концерт (эсий меттахь). 16.30 — «Юртара вахара (ногчий меттахь). 16.45— «Нохч-ГIалгIайчен къаьстен» (гIалгIай меттахь). 18.00 — Хенара хозяин (эсий, ногчий, гIалгIай меттахь). 19.30 — «Кагнрой вахар» яха радиожурнал (ногчий меттахь). 20.00 — «Айдамирова Мирьяна дIоалаг вай мехкарча халкъий клешца яха передача (ногчий меттахь).

Ленинградера передача. 22.30 — Кердалаеш. Передачай программа.

II-гIа ПРОГРАММА

18.30 — Спортивни проница. 19.40 — «Ше майда» яха художественни фильм. ШколлагIа серн.

ТХА АДРЕС: РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51, Ленина ц1ица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкгокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарех кулгаш-турач. отделий — 3-61-46; промышленносто отдела — 3-42-30; юрта бовзама отдела — 3-42-28; письмой отдела бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30, отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет продуна киноро. ешт. ответственно ношина.

СФ05146. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 5013.